

Kohtamäki Vuokko

Financial Autonomy in Higher Education Institutions - Perspectives of Senior Management of Finnish AMK Institutions

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkasteltiin suomalaisten ammattikorkeakoulujen taloudellisen autonomian rakentumista suhteessa niiden päärahoittajatahoihin. Päärahoittajia ovat opetusministeriö ja ammattikorkeakoulujen erityyppiset omistajat. Taloudellista autonomiaa tutkittiin ammattikorkeakoulujohdon näkökulmasta. Tutkimuksessa sovellettiin monitapaustutkimusta ja siihen valittiin mukaan yksi säätiön, yksi osakeyhtiön, yksi kuntayhtymän ylläpitämä ja kolme kunnan ylläpitämää ammattikorkeakoulua. Empiirisenä tutkimusaineistona käytettiin kirjallisia aineistoja ja teemahaastatteluja.

Opetusministeriö asettaa ammattikorkeakoulujen toiminnalle ja taloudelle reunaehdot. Opetusministeriön valta-asemaa korosti se, että se voi tarvittaessa käyttää ammattikorkeakoulujen toimilupia ohjaustehosteenaan. Ylläpitojärjestelmät eivät ole yhtenäisiä eivätkä yhdellä tavalla toimivia järjestelmiä. Siksi ylläpitäjät ohjaavat ammattikorkeakouluja kukin omalla tavallaan. Ammattikorkeakouluille dilemman muodostaa kuuluminen kahteen toisistaan erillään toimivaan ohjausjärjestelmään.

Taloudellinen autonomia oli dynaaminen suhde toimijoiden välillä, jossa sisällöllisesti ei ollut kyse pelkästään yksisuuntaisesta vuorovaikutuksesta. Muodollinen talousarviomäärärahoja koskeva toimivalta ei kerro vielä kaikkea. Myös ammattikorkeakoulut pyrkivät laajentamaan taloudellista autonomiaansa. Rehtorilla oli tässä suhteessa merkittävä asema ja rooli. Hän oli yhdysside sekä opetusministeriöön että ylläpitäjään. Vahva ylläpitäjän kontrolli sai ammattikorkeakoulun tukeutumaan ministeriöohjaukseen. Vastaavasti opetusministeriön "alaisuus" lähensi ammattikorkeakoulua ja ylläpitäjää. Taloudellisen autonomian rakentumisessa on tärkeää tarkastella lainsäädännössä määritellyn autonomian lisäksi muodollista talousarviossa ja eri säännöissä ilmenevää taloudellista autonomiaa sekä todellista taloudellista autonomiaa. Todellinen taloudellinen autonomia liittyi resurssien saatavuuteen, mutta myös niitä koskevaan toimivaltaan sekä ammattikorkeakoulun omaan kykyyn vaikuttaa taloudelliseen autonomiaansa.

Väitöspäivä: 2009-06-12
Julkaisuvuosi: 2009
Kustantaja: Tampereen yliopisto
Sarja: Higher Education Finance and Management Series
ISBN: 978-951-44-7737-9
Verkkojulkaisusarja: Acta Electronica Universitatis Tamperensis; 855
Sähköinen ISBN: 978-951-44-7756-0
Sähköinen kustantaja: Tampere University Press